

ملاحظات در آمار صادرات غیر نفتی کشور

محسن جلال پور

نایب رییس اتاق ایران و رئیس هیأت مدیره انجمن پسته ایران

در تمامی قاره های دیگر افت ۱۰ تا ۴۸ درصد را تجربه کرده ایم. تعداد مقاصد از ۱۶۶ کشور در سال ۸۸ به ۱۵۵ کشور در سال ۸۹ کاهش یافته و تنوع کالاها از ۳۳۲۷ کالا به ۳۰۶۷ کالا کاهش یافته است.

بی تردید بخشی از این عقب نشینی از تأثیرات مضایق دشمنی است. اما در این باب نیز محتاج بررسی و یافتن راهکار هستیم.

پنجم. چهار کشور چین، عراق، امارات و هند مجموعاً ۵۵ درصد صادرات کشور را جذب می کنند. ۱۰ کشور اول مقاصد رو به ۷۸ درصد صادرات ما را جذب می کنند. این وابستگی به ۱۰ کشور اول نسبت به سال ۸۹، رشد ۳۸ درصدی داشته است. بی تردید تمرکز مقاصد صادراتی برای یک اقتصاد رو به رشد خبر خوبی نیست. باید علل این روند منفی، رسیدگی و برایش چاره جویی شود. در پایان بار دیگر تأکید می کنم که جهش صادراتی ایران نشان داد ما می توانیم تولید و صادراتی در کلاس جهانی داشته باشیم. این خبر که صادرات غیر نفتی از مرز ۴۱ میلیارد دلار گذشته و ما جزء ۲۵ کشور اول صادرکننده شده ایم، بی تردید باعث خوشحالی و مباهات است.

باید دست به دست هم داد و با مطالعه و تدبیر بیشتر و کار سخت تر و سخت تر و رفع بیش از پیش موانع، برای تداوم رشد، بالندگی و رقابتی تر شدن تولید و صادرات تلاش کرد.

دست بنگاه های مردمی است. پس فضای صادرات هم از فضاهایی است که باید اجرای اصل ۴۴ و ریل گذاری جدید اقتصاد رهبری را در آن جدی گرفت. علل ضعف حضور مردم در تولید صادراتی باید مورد بررسی و درمان قرار گیرد.

شوم. بعضی از بخشهای صادراتی که در آن مزیت رقابتی داشته ایم، علائم خطرناکی نشان می دهند. فرش با ۵ درصد افت نسبت به مدت مشابه سال قبل، تنها ۵۷ درصد اهداف ۱۰ ماهه را عملی کرده است. کشاورزی، با ۱۲ درصد افت نسبت به مدت مشابه سال قبل، تنها ۷۴ درصد اهداف ۱۰ ماهه را محقق کرده است. معدن با ۱۶ درصد افت نسبت به مدت مشابه سال قبل، تنها ۷۲ درصد اهداف ۱۰ ماهه را محقق کرده است. صنعت گرچه نسبت به سال گذشته رشد داشته اما نسبت تحقق اهدافش ۸۱ درصد است.

واقعیت آن است که اگر رشد قیمت نفت در میعانات و پتروشیمی نبود، عدد کلی رشد صادرات افت جدی داشت.

در کشاورزی و فرش بخش بزرگی از مشکل را باید در رقابتی نبودن تولید ملی و مشکلات ساختاری جستجو کرد. به هر حال افت در این بخشهای مهم محتاج رسیدگی و بررسی است.

چهارم. باید به ترکیب صادرات و بالاخص ماتریکس مقاصد هم دقت نمود.

درحالیکه رشد صادرات ما به آسیا ۲۹ درصد بوده،

صادرات غیر نفتی ایران در ۱۰ ماه اول سال ۱۳۹۰ با احتساب میعانات گازی و پتروشیمی به رقم ۳۵/۲ میلیارد دلار رسید. بدین ترتیب به احتمال زیاد، هدف گذاری ۴۱ میلیارد دلاری سال ۱۳۹۰ محقق خواهد شد. اگر بیاد بیاوریم که ۱۰ سال پیش این رقم به ۴/۵ میلیارد دلار هم نمی رسید متوجه کار بزرگی که به وقوع پیوسته خواهیم شد. این ثمره تلاش مشترک تولید کنندگان، بازرگانان و حاکمیت ایران اسلامی است.

تداوم این حرکت مبارک ملی، بالاخص در دورانی که کشور ما در معرض فشار دشمنان قرار دارد محتاج تلاش دوچندان، تیزبینی و تدبیر است. ضمن تبریک این پیروزی و احترام به دستاوردهایمان مایلیم برخی نقاطی را که در این حرکت باید مورد آسیب شناسی قرار گیرد را بشرح زیرمورد توجه قرار دهیم:

اول. گرچه تحقق آمار ۱۰ ماهه با احتساب میعانات گازی ۱۰۳ درصد و از هدف گذاری ۱۰ ماهه برنامه جلوتر است اما بدون احتساب میعانات، میزان تحقق هدف فقط ۸۶ درصد است.

در سال های اخیر این از معدود مواردی است که از تحقق برنامه کمی عقب افتادیم. همیشه با فاصله زیاد جلو بودیم. میزان تحقق صادرات بدون میعانات در برنامه چهارم ۱۴۹ درصد، در سال ۸۸ معادل ۱۶۶ درصد و در سال ۸۹ معادل ۱۸۶ درصد بوده است. عدد ۸۶ درصد ده ماهه ۹۰ محتاج رسیدگی است. علل این عقب نشینی باید مورد بررسی و درمان قرار گیرد.

دوم. تقریباً تمام تولید میعانات و پتروشیمی صادراتی یعنی ۸/۵ و ۱۱/۷ میلیارد دلار در بنگاه های دولتی و شبه دولتی بعمل می آید. می شود گفت بخش بزرگی از تولید مربوط به صنعت (۹/۸ میلیارد دلار) و معدن (۱/۸۵ میلیارد دلار) نیز متعلق به همین بنگاه هاست. اگر این تعریف را بپذیریم که بنگاه غیردولتی بنگاهی است که بخش دولتی یا نهاد ها، قدرت تعیین مدیر آن را ندارند، درمی یابیم که سهم بخش غیردولتی و غیرعمومی (یعنی سهم مردمی که بصورت خصوصی و تعاونی در تولید حضور دارند) در تولید صادراتی ایران به زحمت به ۱۰ میلیارد دلار می رسد. اگر به لیست ۱۰ کالای اصلی صادراتی توجه شود ملاحظه می گردد که ۸ قلم یعنی، سایر میعانات گازی، پروپان، متانول، پلی اتیلن، بوتان، کوداوره و قیر در دست بنگاه های دولتی و فقط پسته و زبورآلات در

